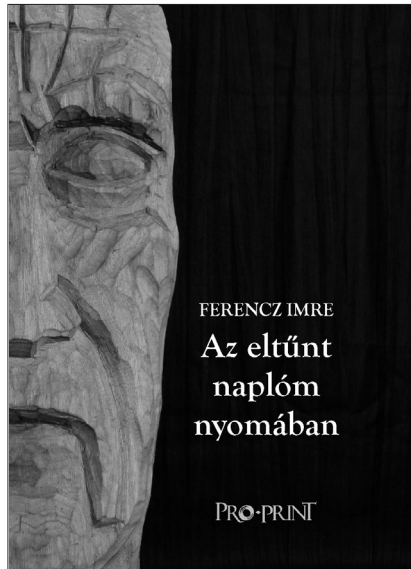

Zsidó Ferenc

AZ EMLÉKÍRÁS HASZNÁRÓL

„Jó lenne most az évek során vezetett napló! Úgy emlékszem, hányódó füzetekbe róttam a feljegyzéseket: mondatokat, félmondatokat, szavakat, dátumokat... (...) Ezek a feljegyzések kapaszkodók lehetnének, mint sziklafalba vert szegek az alpinistának” – írja Ferencz Imre költő, újságíró önéletrajzi kötete¹ bevezető részében, jelezve, hogy e feljegyzéseknek nyoma veszett, így a szerző, túl a hetvenötön, e mankók nélkül, elsősorban a mai emlékezet perspektívájából próbálja rekonstruálni a múltat, bemutatni gyermek- és felnőttkorát, a kort, annak tipikus embereit, abban a tudatban, hogy a részletek elveszhetnek, elmosódhatnak, a szálak összegabalyodhatnak, részint a felejtés következtében, részint az emlékezés szelektív, újraértelmező jellege miatt. A szerző célja ezzel a művel: „Utolérni az emlékeimet. Magamat. Aki voltam.”

A kötet írása során végig ott munkálhatott Ferencz Imrében a szkepszis: amint a *Kossuth titkára* című fejezetből kiderül, Kovács Györggyel együtt ő maga is hajlik arra, hogy aki nem jelentékeny személyiség, aki nem Kossuth titkára, annak nem indokolt memoárt írni. A kétely hangját végül az a meggyőződés hallgattatja el, hogy ha csupán utódainak hagy hátra egy családi olvasmányt, akkor sem fáradozott fölöslegesen: „Elszántságom összefügg azzal a hiányérzetem-

---

1 Ferencz Imre: *Az eltűnt naplóm nyomában*. Csíkszereda, 2024, Pro-Print Könyvkiadó.

mel, hogy felmenőimről alig tudok valamit.” Vázlatos életutatót ígér tehát a kötet, emlékmorzsákra, és különféle – például újságírói ténykedésével összefüggő – járulékos feljegyzésekre hagyatkozó, mozaikos pályaképet, amely azért is érdekes, mert benne van az elmúlt hetven év a maga cezúráival, egy korszak a maga történelmi változásaival (az első feljegyzés az 1950-es évek elejéről való, az utolsó a 2024-es valóságra reflektál).

A töredékességet, szilánkosságot az is jelzi, hogy apróbb fejezetekre, részekre van osztva a szöveg, az egyes részeknek önálló címe van, ami az utólagosságból fakadó sűrítésből, csomópont-keresésből fakadhat. Ezek a főbb csomópontok egyébként a mindenkori élet főbb momentumai: iskola, katonaság, szakmai dolgok, munkahelyek, család, stb. Ferencz Imre könyvét az teszi érdekessé, és olvasmányossá azok számára is, akik őt személyesen nem ismerik, hogy a szerző az emlékezésben nem „önző”, nem csak vagy nem elsősorban önmagával foglalkozik, hanem a környezetével, a korszakkal, felvillant fontos életeseményeket, de azokat gyakorta társadalmi-történelmi kontextusba ágyazza, ugyanakkor számos olyan történést is leír, amely csak közvetett módon kapcsolódik a személyéhez, illetve olyan személyeket, személyiségeket is bemutat, megidéz, akik nem csak számára fontosak. A kötet Ferencz Imre újságírói munkásságából is felvillant valamicskét – áttételesen: jó néhány téma, gondolat sajtós múltjából, korabeli cikkeiből fakad.

Eklektikus a kötet olyan értelemben is, hogy sokféle szöveg épül össze egy egészé benne – például olyan vendégiszövegek is, mint az édesanyja és a lánytestvére neki írt levelei katonakorából, vagy véle készült interjúk. Tetten érhető tehát a dokumentarista igyekezet: amit a fiók még őrzött, ami a szerző múltja szempontjából valamiféle relevanciával bír, az mind bekerült a kötetbe.

Olyan szövegek is találhatóak, amelyek a korszak ismerete szempontjából érdekesek: ilyen például a *Költészet és kényszer* című, amelyben azt foglalja össze, hogyan vett revansot a kommunista cenzúrán Murgu Pál: miután jó néhány pártos, főtítkárt dicsérő verset megírt, egyik újabb, a kondukátor születésnapjára szánt költeményében „bombát” rejtett el: annak első betűit függőlegesen összeolvasva (akrosztichon) az jött ki, hogy: „Költészet és kényszer”. Eléggé elfeledtük már azt a kort, így jobbára kuriózumként hat ez az írás, pedig az erdélyi magyar

értelmiségi mindennapjait alapján határozták meg a kommunizmusnak eme anomáliái. Apropos: több más szövegben is felbukkan az írás témája, megidéződnek szerzők, pályatársak, ilyen értelemben egy kicsit irodalmi láttelelet is Ferencz Imre kötete.

Nem véletlen, hogy az önéletrajzi műveknek általában nagy sikerük van – csak egy párhuzamot említenék: Bereményi Géza Magyar Copperfield című önéletrajzi regényét –, mert ezekben a szerző a személyes átéltség révén olyan mélységekbe, a hitelességnek olyan bugyraiba tud lejutni, ugyanakkor egy korszak rajzát is adva alulnézetből, hogy méltán tarthatnak igényt a nagyközönség figyelmére. Ferencz Imre munkája nem ilyen monumentális, nincs is olyan jellegű fikciós keretben elhelyezve, mint a Bereményié, mégis izgalmas: kellően szókimondó, a problémákat, kényes helyzeteket nem elhallgató, változatos életvilágot bemutató (falu–város, gazdálkodó élet emlékei – városi értelmiségi élet valósága), így egy ellentmondásos korszak keresztmetszetét jelentő mű kerekedett ki belőle. A szerző a záró részben (játékosan: *Utószó*) is szabadkozik, jelezve, hogy munkája nem szépirodalmi igényű életregény, merthogy ahhoz élet is kell, meg író is: „Jómagam csupán törmelékot hordtam össze, néha egy-egy kanál friss maltert csapva a féltéglák közé”, én azonban úgy vélem, így töredékességében, esetlegességében is kerek és fontos kötet született.

Erővonalak, 2024 (digitális nyomtat, 70 x 38 cm)